

„Danstereu“

et halvugentlig Næheds- og Oplysningsblad for det danske Folk i Amerika, udgivet af DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Neb.

„Danstereu“ udkommer hver Tirsdag og Fredag. Pris pr. Mængde \$1.50, Udblandet \$2.00. Bladet betales i Forud. Bestilling, Betaling, Adressforandring og andet angaaende Bladet adresseres: DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Neb.

Redaktør: A. M. Andersen. Alle Bidrag til „Danstereu“'s Indhold: Afhandlinger, Korrespondancer og Artikler af enhver Art, behøves adresseret: A. M. Andersen, Blair, Neb. Entered at the Post Office at Blair, Neb., as second class matter. Advertising Rates made known upon application.

„Danstereu“

bliver sendt til Subskribenter, indtil ubetalt. Afhængig af modtager af Udgivningen, og at Gæld er betalt, i Overensstemmelse med de Forenede Staters Politlove.

Naar Læserne henvender sig til Folk, der averterer i Bladet, enten for at købe hos dem eller for at faa Oplysning om det averterede, behøves de altid omtale, at de faa Avertissementet i dette Blad. Det vil være til gensidig Nytte.

Jarvel!

Vil Gud, er det min Bestemmelse at besøge gamle Danmark i kommende Sommer. Rejsen foregaa fra St. John, N. B. med „The Empress of Britain“ d. 3. Maj. Min Adresse i Danmark bliver pr. Næstved Station. Det er mit Haab at vende tilbage til Amerika til Efteraaret. Jarvel saa længe. Herren bede os hjemme og ude. Lad os alle Vegne bestille os paa at besøge ham. Venlig Hilsen. J. var Marius Hansen.

Mærk!

Paa Grund af min Rejse til Danmark vil Sekretæren i Kredstiftelsen, Pasi. A. Rasmussen, MaRabb, Ills. udføre Kredstiftelse's Forretninger for Illinois Kredstiftelse, hvorfor man fra nu af behøves henvende sig til ham om alt i den Henseende. J. var Marius Hansen, 380 W. Erie St. Chicago, Ills.

Verdensfreden.

Ved Fredskonferencen i New York forleden er dette Emne atter blevet aktuelt iblandt os. Det er ret mærkeligt, saa uenige Fredsvennerne kan blive, naar de skal forhandle om Fred — netop om Fred! Det var Roosevelt og Carnegie. Begge er de verdensberømte og hædrede som Fredsvenner, Roosevelt endog som Fredstifter. Og de to er oven i Købet personlige Venner. Men naar der bliver Tale om Vejen at opnaa Verdensfred paa, saa er de grundig uenige. Den ene holder paa at væbnet Fred, den anden paa Uvæbning som Vejen til Fred. Nu vel — Respekt for Selvstændigheden. Det kan ogsaa være godt at se, at Stormænd, som er personlige Venner og har store Synner tilfælles, at de kan lære sammen, naar det gælder Overbevisning. Som vi allerede antydede sidst, mener vi, at Carnegie har Ret i Princippet og Teorien, men Roosevelt har det i Praksis. Roosevelt er jo netop ogsaa Praksis. Baade hans Anlæg og hans Stilling bestemmer ham for at være det. Carnegie synes, i høert Fald, i Spørgsmaalet om Verdensfreden, at være en Teoretiker, noget af en Idealist. „Fredsvennerne“ er Idealister. Nu vel, det er godt, ja nødvendigt, en Gang imellem at blive høvet op over Hverdagslivets sammenflettede Virkelighed og se Idealerne, saa de ikke glemmer dem, — for de maa ikke glemmes. Men ned igen maa vi. Virkeligheden kan vi ikke komme bort fra. Det er midt i denne, vi maa arbejde for at naa Idealerne. Fredsvennerne har absolut Ret i den Paastand, at herken den enkelte Mand eller en Nation skal dømme i sin egen Sag. Men det turde dog være, at Mr. Carnegie alligevel tog fejl, naar han bestemte Præsident Roosevelt's Ord til Forsvar for væbnet Fred som Udtryk for, at han vil nægte denne Paastand. Der kan lænkes andre Grunde for at holde paa Væbning.

Kuende Verdens Nationer blive enige om at afvæbne og lade alle Livstemaal afgøre ved Voldgift, saa var Sagen klar. Og dog — hvem skulde saa være Garant for, at saadan en Bestemmelse blev overholdt? Man bliver jo saa ofte Vidne til, at Folk selv i civiliserede Lande, hvor der er Domstole not og ingen Mangel paa Voldgift, alligevel ryger paa hinanden. Hvem borger for, at lignende ikke kunde ske mellem Nationer! Og det er jo da, saa ret vi forstaar, ikke Fredsvenner's Mening med Uvæbning, at en Nation skal indse Hæer eller Politit skulde holde. — Men skal der behøves Soldater og anden Politit for at gøre indenlands Polititjeneste, saa bliver Freden indenlands i høert Fald en væbnet Fred. Og kan der saa sættes en absolut Grænse mellem national Politit og Verdenspolitit?

Stal Teorien om Uvæbning gennemføres, saa maa af national, kommunal og municipal Politit ogsaa afstafes. Det synes os endog, at det maatte være lettere at gennemføre Freden i en By, en Kommune eller et Land end at gennemføre Verdensfreden. Lige saa vel som der revideres fra Individ til Nation, naar det er Tale om Uvæbning, saa maa der revideres tilbage fra Nation til mindre Samfund og Individuer, hvad Politit angaar. — Idealismens Teori er det ikke saa let at gennemføre i det praktiske Livs Virkelighed. Det er ingen Selsøfelse, at man vil være Dommer i sin egen Sag, fordi man vil have væbnet Fred. — Man kan holde paa Væbning baade for Selsøfelse og for Polititjeneste, saa længe disse er nødvendige. Det er nu sin Sag, at de stændige Riger, Nederlandene og lignende Nationer er gaaet ind paa Voldgift. De kan næppe sjøne et bedre Forsvar, imod mulig Overlast. Det kan da endog se. De store og mektige Nationer er anderledes stillede.

Tanken om Verdensfred er for Rejsen sel ikke ny. Israels Profeter stred om den. Esajas spaa om en Tid, da „Alven skal gaa hos Sammet, og Barderen ligge hos Skiddet. Kalben og Løven og Fjedtbaaget skulle være sammen, og en liden Dreng skal drive dem“. „En Uls og et Lam skulle græsse sammen, og en Lyve skal æde Halm som en Okse“. Man forstaar nok Billedsproget. Høves staver som Herrens Ord: „Og jeg vil jønderbryde Bue og Sværd og Krig“ o. s. v. Salmisten spaa om, at „Arigen skal høre om indtil Jordens Ende“. Men disse gamle Seere har anden Grund for deres Syner om Verdensfreden end Nutidens Idealister. Verdensfreden og Guds Riges Sejr falder for dem sammen til eet. Verdensfreden maa komme sammen med det gode Sejr ved Kristus som Fredsfrøsten. De ser ikke Verdensfreden som et Produkt af menneskelig Stræben eller Forhandling, men som Guds Riges Sejr over det onde. Og saa maa vi huske paa, at dette at holde paa Væbning ikke er ensbetydende med at ville Krig. For det gamle Ord Ret: „Striden for Freden skal være vor Lyst“, saa kan det med en større Grund siges: „Væbning for Freden skal være vor Lyst“.

Endnu en Tanke: **F r e d e n** er ikke „det første i Verden“. Den Pris skal sættes i Hæden beholde. Det var derom Storsten Henry Drummond stred saa hørt. Høer Kærligheden sejrer og staaer igennem, der skal der not blive baade Fred og Retfærdighed. Thi Kærligheden vil ikke gøre Ræsten om. Det gamle Bud: „Du skal elske din Næste som dig selv“, staaer endnu ved Magt. Det peger paa noget langt mere oplyst og idealt end Fredsvenner's Teori, og dette Bud sammen med det „første og store Bud“ vil føre til Verdensfred gennem og ved Fredsfrøsten, vor Herre Jesus Kristus, der har oplyst nævnte Bud og sonet for vore Overtrædelser.

En Bismand har sagt: „Jungen kan hjælpe den, der ikke vil forsøge at hjælpe sig selv“. Det er altsaa

*) Da denne Artikel var skrevet, før vi afsluttede Diskussionen om Pensionsagen, anser vi det for rigtig at tage den med. Red.

en Pligt, der paahviler enhver Mand, at han af al Magt forsøger at hjælpe sig selv, og at han gør sit bedste for at forsøge sig og sine. Gør han ikke det, kan ingen hjælpe ham, og ingen kan raade Bud paa Følgerne. Men hvad der er Pligt for enhver anden Mand, maa selvfølgelig ogsaa være Pligt for en Præst. Derfor mener jeg, at vi maa se at faa vor Pensions- og Entelastelse i en saadan Orden, at Enterne og de ældre Brødre, der paa Grund af Alderdom eller Svaghed ikke er i Stand til at forvalte Embedet, kan faa en rimelig Pension, saa de ikke skal synke ned i fattigdom og Nød. Endvidere mener jeg, at det først og fremmest paahviler os Præster at gøre noget — ja gøre hvad vi kan i den Sag. Indtræffer der saa et Tilfælde, hvor en Præst bliver uarbejdsdygtig eller dør i en ung Alder, saa Pensionen ikke bliver tilstrækkelig, ra vil selvfølgelig baade Menighed og Samfund tænke det som Pligt at træde tilfænde til. Men derfor vil lægger Hænderne i Skødet og intet vil gøre i den Sag, men lade hele Forsørgelsesbyrden paa Menighederne, som Menighederne da vil tænke det som deres Pligt at forsøge Enterne og de gamle Præster.

Den Tale om den store Velsignelse, som det vil være for Menighederne at forsøge de gamle Præster og Enterne, kan jo være en meget ston Teori at sidde og underholde sig selv og andre med paa sine gamle Dage, naar man intet andet kan bestille, hvis man da ikke vil til den Tid har funden ud, at Menighederne ikke er saa særdeles villige til at forsøge de gamle Præster. Det er et Spørgsmaal, hvad Indflydelse det vil have paa vor Missionskaste, om Menighederne skal forsøge — lad os sige — 15 a 20 gamle Præster. Vor Pensions- og Entelastelse er helt igennem lagt an paa Forretning og ikke paa Barmhjertighed og hellig paa en Sammenblanding af begge, og saaledes maa det blive i Fremtiden. Barmhjertighed er jo en medfølelse Høfelse, der røres ved andres Nød. Forretning er derimod en fornuftig Ordning af vore Forhold, for at Nøden kan undgaaes, saa vidt det staaer til os Mennesker. Ved at ublade at ordne vore Sager paa en viselig Maade kan vi maafe nok selv fremtænde Nøden i de kommende Aar, og da vil vi jo saa faa Vejligbed til at se, om Barmhjertigheden svarer til Nøden. Barmhjertighed er en ston og hellig Troens Frugt, hvor Kærligheden staaer bag ved som Drivkraft; men skal den fremtvinges, er den mindre værd end intet. Jeg tillader mig at spørge: Skal vi nu se til at gøre Forretning ved at ordne vore Sager paa en ordentlig Maade for at søge at undgå Nøden? Eller skal vi ved Forsømmelse og Uenighed søge selv at stabe Nøden for derved at opvække Barmhjertigheden? Selvfølgelig vil det altid være en hellig Pligt for vor Herrens og Frelsets Jesu Kristi sande Menighed at lette Enternes og de gamle Præsters Nød, om Nøden indtræffer; men det vil dog være spionere at afværge Nøden ved en fornuftig og kristelig Ordning af Sagen. Vil nogen Præst sige: „Jeg har ikke Raad til at være med“, da mener jeg, at han hellere maa henvende sig til sin Menighed om at rejse Pønnen; thi det er vel dog lige saa rimeligt at forlange, at en Menighed betaler sin Præst en ordentlig Løn for hans Arbejde i den Tid, han kan arbejde, end det er at forlange Menighederne til at betale Opholdet for dem, der ikke mere kan arbejde. „Ja“, siger nogle, „men der er noget i Vejen med eders Kasse; en Mus har lavet et Hul, hvorigennem Pengene løber ud“. Vi indrømmer, at der er et Hul, men saa reparerer vi den i Stedet for at rive Kassen i Stykker og løbe hver med sin Part. Og Møsen — ja den skal vi not saa fat paa; en enkelt Mus kan man da jagtens fange; thi Møsen bestaar bare i en Misforstaaelse af Ordet „Pension“. Ved Pension forstås jo isølge Mølsbeck, „en aarlig Pengesum, som gives en, uden at han derfor egentlig gør Tjeneste eller forretter et Embede, og som gives til de for Alderdom og Svaghed forsvædede Embedsmænd eller til Enterne“. Men nu er der nogle, som mener, at naar de har naaet Aldersgrænsen (60 Aar) for den fulde Pen-

sion (\$200 om Aaret), saa kan de have Pensionen, enten saa de indtræder i Embede og Løn eller ej. Der er Hullet i Kassen. Og denne Opfattelse af Ordet Pension er vistnok ganske utænd udenfor vort Samfunds Pensions- og Entelastelse. Denne Ordning af Ordet Pension er simpelthen den meningsløse, hvilket jeg for længere Tid tilbage gjorde opmærksom paa, men dengang blev jeg imødekommet med mange Grunde — blev dog ikke overbevist. Den er meningsløs af to Grunde:

1. Ingen Pension skaffe kan holde til det. Det er at haabe, at mange af vore Præster vil staa i Embedet indtil deres Død. De kommer saaledes ikke til at trænge til Pension; og jeg tvivler, det maa ogsaa staa med mig. Men de, som bliver svage og ude af Stand til at forvalte Embedet, kan faa Pension. Derfor stulde Pensionen heller aldrig være saa stor, at den stulde friste nogen til at nedlægge Embedet. Men er han af Alderdom eller Svaghed klungen til at stræde, da er det en velsignet Ting, at der er Udgang til Pension for ham saavel som for hans Enke, om han dør først.

2. Det bliver en Pengespekulation og herken Forretning eller Pension. Forretning er det ikke, det ser vi af de nuværende Tilstande, og Pension kan det ikke være, saalænge Manden sidder i Embedet. Men en Pengespekulation kan det blive til og intet andet; thi der kan intet tabes; men for nogle er det meget at vinde. Set nu til Eks., at en Mand gaar ind i Foreningen, naar han er 35 Aar. I 25 Aar betaler han en Dollar om Maaned. Naar han har naaet Aldersgrænsen for fuld Pension (60 Aar) har han indbetalt \$300.00. Er han ved den Tid ved Magt, kan han sidde i sit Embede og drage \$200.00 om Aaret indtil sin Død, og dør han tidligere, kan hans Enke udbrage Pengene i ganske kort Tid og mange Gange det Beløb, som er indbetalt. Kassen er berøvet en hver Mulighed for at gøre Fremstrid. Men det er maalte, som en sagde til mig: „Vilv haende, thi du kan da sagtens gaa mere ud af Kassen, end du har indbetalt.“ Men nu er der en anden Hage ved det, som jeg maa omtale, siden Sagen alligevel er kommen for Offentligheden, hvilket, jeg længe tænkte, ikke var nødvendigt. Det er nemlig saadan, at da vor Pensions- og Entelastelse blev oprettet, stede det af nogle saa Mand. Disse lavede Lovene og havde hele Sagen særdig, hvorefter de indgik os andre til at være med. Vi gik med i god Tro og ande ikke, at der var en Kevne i Lovene, eller at hele Bygningen stod uden for Beregningens Grundbold. Men den før nævnte Hage bestod i, at nogle af Medlemmerne tom ind som 5 aarige — andre som 10 aarige og yngre andre som 15 aarige Medlemmer. Naar nu et 15 aarigt Medlem betaler i 5 Aar (\$60) saa kan han frist og sund, siddende i Embedet ved god eller mindre god Løn, høert Aar udbrage af Kassen \$200. Samme skal betales af andre Præster i Embedet med maalte ringere Løn. Der skal ikke svært meget Omkost til at regne ud, at det er en indbringende Forretning. Man behøver ikke at gaa til Wall Street for at spekulere; thi her er det meget lettere og endnu mere indbringende.

Dog tror jeg ikke, at nogen har foretaget sig noget i ond Hensigt. Det er stet paa Grund af Mangel paa Forretningsfunds. Men vi maa sørge for at faa Kassen repareret og Hullet tilstoppet. Jeg tvivler, at vi paa Kassenbetallet kommer til den rette Forstaaelse af Ordet Pension, og jeg fraraader paa det bestemteste at opløse Kassen. Men tan vi ikke enes om at forløse Ordet Pension som ovenfor antydet, da bliver en Opløsning af Kassen vist uundgaaelig; thi jeg tror næppe, der er ret mange, som har Lyst til at fortsætte under den nuværende Praksis. Jeg for min Del ønsker en Pensionskasse for Enterne og de gamle Præster, der paa Grund af

Alderdom eller Svaghed ikke mere er i Stand til at tjene i Embedet; men jeg ønsker ikke at være med til at betale Pension til Præster, som sidder i Embedet og har sin Løn. Det er simpelthen meningsløst. Jeg tvivler, som før sagt, at Sagen vil blive ordnet i al Broderlighed, saa vi kan fortsætte med vor paabegyndte Gerning til megen Velsignelse for Enterne og de gamle og de svage Brødre; men kan den ikke ordnes ad den Vej, vil det næppe nytte ret meget at paastaa, at Kassen ikke kan opløses, og at Grundfundet skal staa som Garanti. At vi kan udtræde een for een er vel not beregnet paa at stulle være en Slags Trøst eller et godt Raad; men Stabe, at man samtidig staaer at vide, at man maa efterlade sit haarige Indstud med Renter for at fundet skal staa som Garanti. At man kan blive frosset ud paa den Maade er ikke ret megen Tak værd. For hvem skal Grundfundet staa som Garanti, naar vi træder ud een for een? Mon ikke Grundfondet tilhører dem, som stabe det? Eller skal det blive staaende alene for dem, der tom ind som 15 aarige Medlemmer og nu mener sig Pensionsberettigede, selv om de sidder i Embedet? I den Sag vil jeg blot sige: Bliver Sagen ikke bragt i Orden paa en tilfredsstillende Maade ved vort forstaaende Marsmøde, da agter jeg ikke at betale mere til Kassen. Og stulde jeg da saa i Sinde at træde mit Indstud, skal jeg not vide Vej til at faa det, og jeg skal tilmed garantere, at der skal ikke løbe ret meget ud af Kassen, inden jeg har faaet, hvad der er mit.

Det er baade mit første og sidste Ord i den Sag. Jeg havde ikke tænkt at sige noget, men for at afværge senere Misforstaaelser som jeg til at anse det for en Nødvendighed. Med Haab om et godt Udfald tegner jeg mig eders Broder J. J. Kildsig. Racine, Wis., 20. April 1907.

*) Nuværende Praksis“ er netop at betale Pension til Enter og til Præster, som paa Grund af Svaghed eller Alderdom ikke er i Embede, og til ingen anden, just som Pasi. Kildsig foreslaar. Saadan har det været siden sidste Marsmøde. A. M. A.

Statte, som vor Ungdom ikke bør savne. Bistof hellere hælde til den Side at holde for længe paa Danstereu end til den modsatte. Og der er stet ingen Fare ved at anbefale den enkelte at holde ved den i uoverstuelige Tider.

Men — ja, der er et Men tilbage. Det er ret og stet Faktum, at Mærker af vor danske Ungdom alligevel lader sig amerikanisere, og overfor disse burde der anvendes Engelse. — Kristendommen og vor lutheriske Betsendelse — de Statte, det først og fremmest gælder om at holde paa — behøver dog ikke at stifle med Sprog. Vor lutheriske Kirke har notsom Lovst, at den kan benytte sig af mange forskellige Tungemaal.

Desuden tænker jeg paa, at dersom man, hvor der er Betingelser eller maatte endog Krav derfor, tog et Ungdomsarbejde op i det engelske Sprog, saa — ja, hvad saa? Jo, saa har man et stort Arbejde og megen Erfaring foran sig, som der muligvis kunde høstes nogen Frugt af. — „Luther League“, den udbredte amerikanst-lutheriske Ungdomsforening, har allerede noget af en Historie. — Den er organiseret og har Program for sine Møder, og den har ogsaa en Del Litteratur. I høert Fald har den en egen Sangbog. Om man tog den til Mønster, kunde der spares meget famlende forberedende Forsøgsarbejde.

Og for at man ikke skal mene, at jeg er saa langt ude af Vejen, skal jeg tillade mig at nævne (høder der vist er mange bekendt), at blandt vore norske Betsendelsesbrødre har man i stor Udstrækning optaget Ungdomsarbejde i det engelske Sprog og i Forbindelse med „Luther League“. Der er da ogsaa gjort enkelte Forsøg i den Retning indenfor vort Samfund. Altsaa — intet imod Danst eller Danstheden, men hvor det danske Sprog ikke viser sig at være det rette Midde til det højere Maals Opnaaelse, vor Ungdoms Bevarelse hos Kristus i vor lutheriske Kirke, stulde vi ikke der forsøge paa Engelse? En Ungdomsven.

Jøder i Nutiden. (Af Pastor J. Fauerholdt, Jødemissionar i Rumænien.)

Et Træk fra min Barndom er ofte rundet mig i Hu i de senere Aar under min Ferden mellem Jøder, hos nogle af mine Paarørende i Hovedstaden tom en Løge, som havde et jødisk Raab, men om hvem man ikke vidste, om han var døbt eller ikke. Det blev i en Samtale spøgende henfallet til mig, at jeg, næste Gang Manden viste sig, stulde spørge ham: Er du Jøde? Men da man fandt, at jeg ikke forstod Spøgen, men som „enfant terrible“ lei kunde gøre Uvov af den, blev alt gjort, for at Spørgsmaalet ikke stulde blive stillet Manden.

Dette Træk er betegnende. Under vore hjemlige Forhold er det, at et Menneske er Jøde, noget, man helst undgaar at tale om i hans Nærværelse. Selsøfelig er det en ærlig Sag at være det, og paa Mandtalsliffen stulder Jøden ogsaa under Skrifterne Trossamfund „Mosait“, men det regnes ikke for mere afvigende fra det almindelige, end om han var Katolik eller Metodist. At der er Tale om en Mand af en anden Race, tænkes der sjældnere paa.

Med disse danske Forhold for Vje forskaar man vanstelligt Forholdene i de stellige Lande, særlig da Rusland og Rumænien, hvor Jødemancipationen endnu lader vente paa sig. — Men selv i Østerrig, hvor den officielle er først igennem, udgør Jøderne en national Bestanddel blandt de forskellige Folkeslag, som man træffer der. Dette gælder særlig om de gamle polske Landstrækninger (Galicien), som man da ogsaa taler om „polke Jøder“ som en Art for sig. I Østerrig Kratau og Lemberg udgør de en anselig Procentdel af Befolkningen. Foruden ved Raceprøget er mange af dem kendelige paa de lange Kaffianer, hvori de gaar kaadt, i Modsatning til Jøderne hos os og i Lande under lignende Kulturforhold, hvor de søger at føre Assimilationsløb med de kristne Indbyggere saa langt ud som muligt. Er de rigtig strenge, fører de Jødemanden ud til Klædningens mindste Enteltheder, og mange af de fromme, selv blandt de yngre, bærer lange Haarlotter foran